

СВІТЛИК Н.М.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Ужгород - 2023

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АНТИЧНОСТІ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ДОМОДЕРНОЇ ДОБИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Рівень вищої освіти: перший

Освітній ступінь: «бакалавр»

Галузь знань: 03. Гуманітарні науки

Спеціальність: 6.014І – середня освіта - історія

Освітня програма: Історія

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

Світлик Н.М. Робоча програма з дисципліни «Історія української культури» для студентів 4 курсу, спеціальності: 6.014І – середня освіта - історія, факультет історії та міжнародних відносин, ДВНЗ «УжНУ». Ужгород, 2023. 31 с.

Розробник: Світлик Неля Михайлівна, доцент кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби.

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби.

Протокол № 10 від 30 травня 2023 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин протокол № 8 від « 30 » червня 2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ» 30 червня. 2023 р., протокол № 6.

© Світлик Н.М., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	7
4. Очікувані результати навчання.....	7
5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.....	9
6. Програма навчальної дисципліни.....	16
7. Структура навчальної дисципліни.....	19
8. Плани лекцій.....	20
9. Теми семінарських занять.....	22
10. Теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань.....	24
11. Методи навчання.....	26
12. Рекомендована література та інформаційні ресурси.....	28

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 3	Рік підготовки: четвертий	
Загальна кількість годин - 90		
Кількість модулів - 1	Семестр:	
	другий	другий
Тижневих годин для денної форми навчання: Аудиторних – 3 Самостійної роботи студента - 4	Лекції	
	28 год.	12 год.
	Практичні	
	16 год.	--
Вид підсумкового контролю - залік	Самостійна робота	
	46 год.	
Форма підсумкового контролю - усна		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу:

Вивчення дисципліни «Історія української культури» спрямовано на реалізацію сучасної концепції освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

Метою курсу є ознайомлення з історією та сучасним станом української культури, як інтегральної культурологічної дисципліни, досягти якої можливо з огляду на те, що складові частини курсу органічно поєднують в собі як історичні аспекти української культури, так і окремі її специфічні галузі та напрямки, зокрема, мистецтво, науку, освіту, релігію тощо.

Завдання курсу:

Теоретичні:

Виклад курсу «Історія української культури» спрямований на вивчення здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення, можливостей запозичення культурних цінностей інших народів, порівняльного аналізу ролі і місця вітчизняної культури у контексті світових та європейських культуротворчих процесів.

Практичні:

Специфічною особливістю курсу історії української культури є його значний виховний потенціал, що дає можливість реалізувати у навчально-виховному процесі низку важливих завдань, зокрема таких, як виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення.

Важливим завданням курсу є також формування та розвиток високої внутрішньої культури його слухачів на основі вивчення досягнень і закономірностей розвитку української національної культури.

Перелік знань та умінь студентів:

Знати:

- концептуальні засади історії та теорії української культури;
- історію культури України, її місце у сучасному світі та Європі;
- головні напрями розвитку духовної культури України;
- історію становлення та розвитку окремих галузей української культури – театру, музики, образотворчого мистецтва, архітектури
- міжкультурні зв'язки України з країнами Європи та світу;
- проблеми та перспективи розвитку української культури у сучасному цивілізаційному процесі.

Уміти:

- збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності;
- аналізувати на основі наукової методології суспільствознавчих дисциплін багатий фактичний матеріал із історії української культури;
- визначати можливості культурних запозичень відповідно до національних інтересів України;
- чітко окреслювати предмет і завдання історії української культури відповідно до інших соціально-гуманітарних наук.

Відповідно до освітньої програми «Історія», вивчення дисципліни «**Історія української культури**» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

- - **ЗК1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- - **ЗК8.** Навички міжособистісної взаємодії.
- - **ЗК9.** Здатність працювати в команді.
- - **ЗК13.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- - **ЗК14.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- - **СК12.** Здатність здійснювати діяльність, пов'язану з керівництвом діями окремих співробітників, надавати професійну та фахову допомогу підлеглим.
- - **СК13.** Здатність працювати у інтернаціональних та мультикультурних виробничих та наукових колективах.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Історія української культури**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП) «**Історія**»:

- Історія України
- Історія та культура Античності
- Історія та культура західноєвропейського Середньовіччя
- Культура народів Центральної Європи
- Історія релігій світу

Міждисциплінарні зв'язки:

Для засвоєння дисципліни студенти мають знати визначальні тенденції світової історії та історії України, категорії логіки, філософської науки, соціології та політології, культурології та теорії держави і права. Таким чином «Історія української культури» тісно пов'язана з іншими суспільно-гуманітарними дисциплінами, передусім з «Історією України», «Філософією» (тема: «Українська філософія»), «Україною в Європі та світі».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Історія**», вивчення навчальної дисципліни «**Історія української культури**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знання методів історичних наукових досліджень, вміння їх використовувати на належному рівні; вести пошук, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо).	ПРН 1.2.
Знання теорії і розуміння методології системного аналізу, принципів застосування системного підходу при дослідженні історичних процесів та явищ, вміння використовувати методологію системного аналізу в історичному дослідженні	ПРН 1.3.
Знання сутності історичних процесів, еволюції та факторів їх розвитку в ретроспективі від найдавніших часів - до сучасності, розуміння об'єктивних передумов функціонування та поступального розвитку історичний подій; знання основних принципів історії, вміння аналізувати та прогнозувати роль та місце України в сучасному світі;	ПРН 1.5.
Розуміння сутності поняття “культура”, еволюції її становлення та розвитку та основ формування сучасної історичної моделі світу в умовах поглиблення та посилення глобалізаційних процесів;	ПРН 1.6.
Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.	ПРН 2.5
Аналізувати наукові праці в галузі культури, виявляючи дискусійні та малодосліджені питання.	ПРН 2.7
Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.	ПРН 4.3.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія української культури»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати основні характеристики періодів культури України.	ПРН11, ПРН12
Знати основні теорії щодо розвитку культури України.	ПРН11, ПРН12
Уміти висловлювати й обґрунтовувати власну позицію з питань, пов'язаних з розвитком історії та культури України.	ПРН20
Уміти виявляти об'єктивно існуючі ціннісно-нормативні й теоретичні відмінності між представниками різних теоретичних шкіл та культурологічних досліджень.	ПРН20
Уміти розрізняти факти й інтерпретації у працях теоретиків культури України.	ПРН11, ПРН12
Володіти основними дефініціями теорії історії та культури України, навичками аргументації власної позиції	ПРН11, ПРН12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Концепція організації навчального процесу в Ужгородському національному університеті розроблена на основі «Тимчасового положення МОН України про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців». Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю. Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності (поточний, модульний, підсумковий контроль); модульні контрольні роботи, тестування, оцінювання самостійної роботи, виконання практичних та дослідницьких завдань; колоквиуми по рівню засвоєння необхідного мінімуму фахової літератури; складання звітів про практику; поточні заліки, екзамени, атестаційний комплексний екзамен, підготовка й захист кваліфікаційної дипломної роботи.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5951>

із Змінами до Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11062>,

Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>,

Перезарахування кредитів відбувається на основі Положення про визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»

<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/20131>.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Модульний (проміжний) контроль

Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Методика поточного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Історія та культура України» включає проведення двох контрольних робіт та підсумкового контролю у формі іспиту.

Модульна контрольна робота передбачає варіанти завдань з переліку теоретичних питань та тестових завдань. Кожен варіант складається викладачем вибірково. Максимальна сума отриманих студентом балів може налічувати 40 балів.

Підсумковий (семестровий) контроль

Система не передбачає обов'язкового семестрового екзамену для всіх студентів. Протягом навчального семестру студенти складають два модульні контролі під час тижнів, вільних від аудиторних занять, їх знання оцінюються у 100-бальній шкалі.

Студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані скласти семестрові екзамени. Семестрові екзамени можуть також скласти студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на екзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Питання на модульну контрольну роботу

1. Історичні умови розвитку культури Київської Русі.
2. Запровадження християнства на Русі і його значення для розвитку культури.
3. Виникнення писемності. Мова та літературні традиції.
4. Ярослав Мудрий – перший високоосвічений правитель Русі.
5. Літописна традиція в Київській Русі. Київський та Галицько-Волинський літопис. «Повість минулих літ».
6. Освіта в Київській Русі. Наукові знання.
7. Література Київської Русі. «Слово о полку Ігоревім». Перекладна і оригінальна література.
8. Юридичні традиції в Київській Русі. «Руська Правда».

9. Особливості архітектури Київської Русі. Архітектурні ансамблі Києва, Чернігова, Галича, Холма. Образотворче мистецтво Київської Русі. Мозаїки. Фрески.
10. Історичне значення культури Київської Русі.
11. Українська культура XIV – першої половини XVI ст. Історичні умови розвитку.
12. Освіта та літописні традиції литовської доби.
13. Архітектура й образотворче мистецтво литовсько-польської доби.
14. Українська культура другої половини XVI - першої половини XVII ст.
15. Берестейська церковна унія та її вплив на розвиток культури України.
16. Виникнення братств та їх значення для культурного розвитку.
17. Зародження полемічної літератури. Іван Вишенський.
18. Розвиток шкільної освіти. Острозька академія.
19. Петро Могила та релігійне життя в Україні на початку XVII ст.
20. Києво-Могилянський колегіум та освіта на Україні першої половини XVII ст.
21. Зародження книгодрукування. Іван Федоров.
22. Наука й література в Україні другої половини XVI - першої половини XVII ст.
23. Архітектура й образотворче мистецтво України другої половини XVI - першої половини XVII ст.
24. Освіта й книгодрукування в Україні в козацько-гетьманську добу.
25. Історична література XVIII століття. Літописи Самовидця, Граб'янки і Величка.
26. Архітектура й образотворче мистецтво козацько-гетьманської доби. Мазепинське бароко.
27. Зародження портретного мистецтва. Гравюра і скульптура.
28. Українська культура другої половини XVIII століття.
29. Григорій Сковорода – найвидатніша постать української культури XVIII століття.
30. Розвиток музичного мистецтва. Михайло Березовський. Артемій Ведель.
31. Українська культура першої половини XIX століття. Національне відродження.
32. Тарас Шевченко і його роль в українському відродженні.
33. Кирило-Мефодіївське товариство.
34. Іван Франко – поет, письменник, політичний діяч.
35. Наукове товариство ім. Т.Г.Шевченка.
36. Михайло Грушевський як відомий історик.
37. Освіта, наука, літературне життя в Україні в першій половині XIX ст.
38. Зародження театрального мистецтва. С. Гулак-Артемівський.
39. Українська культура другої половини XIX століття. Історичні умови розвитку.
40. Література України другої половини XIX століття. П.Куліш.
41. Іван Франко. Його літературна та громадсько-культурна діяльність.
42. Театральне мистецтво. М.Кропивницький. М.Старицький. І. Карпенко-Карий.
43. Культура радянської України і української діаспори (1945-1991).
44. Освіта і наука в радянській Україні. Педагоги–новатори (В.Сухомлинський, Г.Ващенко.).
45. Розвиток дисциплін і мережа наукових установ УРСР і діаспори. Визначні вчені (А. Люлька, Б. Патон).
46. Розвиток дисциплін і мережа наукових установ УРСР і діаспори. Визначні вчені (І. Юхновський, О. Глушко, М. Амосов та ін.).
47. Образотворче мистецтво. Мистецька спадщина К.Білокур, В. Бородая, А. Ерделі.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Схема системи оцінки знань студентів з курсу «Історія української культури»: Згідно «Тимчасового положення УжНУ про оцінювання успішності студентів відповідно

до вимог кредитно-модульної системи» від 15 лютого 2007 р. оцінювання здійснюється за наступною шкалою.

Змістові модулі з дисципліни Історія української культури оцінюються наступним чином:

Схема системи оцінки знань студентів з курсу «Історія української культури»:

№ п/п	Вид роботи	Загальна кількість балів
	Модуль 1.	
1.	Модульна контрольна робота №1	40
2.	Практичні (семінарські) заняття	40
3.	Самостійна та індивідуальна робота	20
Всього:		100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	8	40	-	4-		
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-		
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-		
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-		
...						
Презентація						
Реферат	1	20				
Есе						
...						
Модульна контрольна робота	1	40				
Разом		100				

Кількість балів, яку набрав студент з курсу «Історія української культури», визначається як середнє арифметичне кількості балів з відповідних модулів дисципліни. Загальна кількість балів складає 100%. Переведення кількості набраних балів в оцінку здійснюється згідно схеми:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання що виносяться на залік з дисципліни «Історія української культури»

1. Культура давніх слов'ян дохристиянської доби.
2. Роль християнства у розвитку культури Київської Русі.
3. Давньоукраїнське образотворче мистецтво та іконопис.
4. Писемність та освіта в Київській Русі.
5. Рукописна книга Київської Русі.
6. Літопис як феномен давньоруської культури.
7. Музичне мистецтво Київської Русі.
8. Архітектура та містобудування у Київській Русі.
9. Право та законодавство Київської Русі.
10. Роль церковних братств у розвитку української культури.
11. Початок книгодрукування в Україні. Іван Федоров.
12. Роль козацтва у культурній розбудові України XVII ст.
13. Г.Сковорода та його творча спадщина.
14. Українське мистецтво доби XVI – поч. XVII ст.
15. Острозький культурно-освітній осередок.

16. Козацькі літописи, українські народні думи та пісні XV– XVIII ст., їх тематика та особливості.
17. Києво-Могилянська академія як освітній та науково-культурний центр.
18. Українська барокова культура.
19. Реформування церкви і освіти та розвиток науки у XVII ст.
20. Українська культура доби Гетьманщини.
21. Реформаційні ідеї в українській ренесансній культурі.
22. Вплив Ренесансу на українську культуру.
23. Література та мистецтво України другої пол. XVII – XVIII ст.
24. І. Котляревський та його творчий доробок.
25. Національно-культурне відродження в Україні на межі XVIII – поч. XIX ст.
26. Особливості культурного розвитку західноукраїнських земель у XIX ст.
27. Роль творчості Т.Шевченка у становленні української культури.
28. Розвиток української літератури у XIX ст.
29. І. Франко як відома постать в українській літературі
30. Образотворче мистецтво, музика, театр в XIX ст.
31. Розвиток української освіти та науки другої пол. XIX ст.
32. Особливості культурного розвитку України в 1917-1920- х рр.
33. Особливості розвитку української культури у 20-30-х рр. XX ст.
34. Становище церкви в Україні в 20 – 30-ті роки XX ст.
35. “Шістдесятники” та їх внесок у розвиток української культури.
36. Український кінематограф XX ст.: становлення та розвиток.
37. Українське мистецтво XX ст.
38. Наука та освіта в Україні у XX ст.
39. Відродження національної культури в сучасній Україні.
40. Мистецтво в Україні у 90-х рр. XX ст.: розмаїття художніх проявів.
41. Розвиток української літератури на межі XX-XXI ст.
42. Сучасне релігійне життя України.
43. Культурні досягнення української діаспори.
44. Культура українського народу в контексті світової культури.
45. Сучасна українська постмодерна культура.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень студента та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати,

що знання, уміння та навички студента відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

№ п/п	Рівні навчальних досягнень	Відсотки	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	F	0-35%	Студент: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
2	FX	35-59%	Студент: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
3	E	60-63%	Студент: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
4	D	64-73%	Студент: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
5	C	74-81%	Студент: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
6	B	82-89%	Студент: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання
7	A	90-100%	Студент: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у

			нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань
--	--	--	---

Програма навчальної дисципліни «Історія української культури»

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Історія української культури».

Предмет, завдання та структура курсу «Історія української культури». Наукове визначення поняття «культура». Культура і цивілізація. Основні підходи до вивчення феномену культури у сучасній культурології (еволюціоністський, соціологічний, антропологічний, циклічний та ін.). Духовна та матеріальна культура. Світова та національна культура. Основні функції культури. Проблема періодизації української культури. Культурологічна думка України.

Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства у контексті загальноєвропейського культурного розвитку (IX-XIII ст.)

Проблема становлення державності у східних слов'ян. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід). Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Формування соціальної структури та політичної влади. Церква як рушійна сила культурного розвитку Київської Русі. Пам'ятки оригінальної літератури Київської Русі. Основні ідеї праці «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона, «Повісті временних літ» Нестора, «Слова о полку Ігоревім». «Ізборник» Святослава як перший бібліографічний довідник на Русі. Житійна література. Києво-печерський патерик.

Прикладний характер розвитку наукових знань. Система освіти в Київській Русі. Державні, кафедральні та монастирські школи. Система приватного навчання. Гуманістичні ідеї усної народної творчості.

Юридична система Київської Русі. «Руська правда» як пам'ятка давньоруського звичаєвого права.

Архітектура й образотворче мистецтво Київської Русі. Мозаїки та фрески. Іконописання. Особливості давньоруського малярства. Ювелірне мистецтво. Музика. Історичне значення культури Київської Русі.

Соціально-політичні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави (XII – середина XIV ст.).

Тема 3. Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба)

Інкорпорація українських земель до складу Литви та Польщі. Соціально-економічний розвиток України (розвиток міст, торгівля, ремесла, закріпачення селян). Соціальна структура населення України XIV – XVII ст. (шляхта, селяни, міщани, духовенство). Поява козацтва та його значення для розвитку української культури. Вплив гуманістичних та реформаційних ідей в Україні. Розвиток освіти та книгодрукування. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (боротьба за Київську митрополію, рух братств, Берестейська унія, відновлення та реформування православ'я Петром Могилою). Полемічна література. Становлення української культури XIV – середини XVII

ст. як синтез здобутків візантійської та західноєвропейської культур (архітектура, образотворче мистецтво, музика та театр). Періодизація українського ренесансу. Олельковицький ренесанс як зародження гуманістичних ідей в українській культурі. Ранній гуманізм в українській культурі: Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський-Роксолан, Лукаш з Нового міста, Шимон Шимонович.

Культурні здобутки українського Ренесансу. Освіта і наука. Діяльність культурно-освітніх осередків. Острозький вчений гурток. Братства як просвітницькі організації та православні церковні об'єднання.

Початок кириличного книгодрукування. Полемічна література як елемент української ренесансної культури.

Відродження в українській архітектурі. Галицька та волинська архітектурно-будівельні школи. Типи оборонних споруд. «Золотий вік» львівського архітектурного Ренесансу.

Український іконопис доби Ренесансу. Розвиток української музичної культури. Усна народна творчість: календарні, сімейно-обрядові та побутові пісні. Танцювальні жанри інструментальної музики. Виникнення історичних пісень та дум. Виникнення нових жанрів світської музики: канти.

Розвиток театрального мистецтва. Ляльковий театр, скоморохи. Виникнення шкільного театру.

Тема 4. Культура українського бароко

Становище українських земель у середині XVII – XVIII ст. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства у соціально-політичне та духовне життя Російської імперії. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво. Формування ідеологеми «Київ – другий Єрусалим» та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості. Київський культурний центр. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр). Григорій Сковорода – останній геній Старої України. Соціокультурний світ Західної Європи другої половини XVII – XVIII ст.: зміна світоглядних парадигм. Формування моделі культури Нового часу. Загальна характеристика епохи бароко.

Суспільно-політичні передумови формування козацького типу української культури. Іван Мазепа та розквіт української барокової культури. Світоглядно-естетичні засади українського бароко: антиномічність, динамізм, нагромадження прикрас, алегорій та емблем, парадокс та надмірна театральність. Формування нового ідеалу людини – «людина національна». Піднесення суспільного престижу освіти. Києво-Могилянська академія: історія виникнення та розвитку.

Мистецтво та його функції: «docere, delectare, movere». Декоративізм, орнаментальність та колористика як характерні риси українського архітектурного бароко. Рококо в українських архітектурних пам'ятках: Б. Растреллі. Розвиток української барокової скульптури. Головні напрямки розвитку живопису: іконопис, батальний та портретний жанри. Жовківський художній осередок. Народна творчість в живописі XVII – XVIII століть.

Напрямки розвитку письменства: 1) світський розповідно-публіцистичний, 2) світський панегіричний та емблематичний, 3) духовний. Розвиток драми: релігійна, шкільна, історична драма. Інтермедії. Вертеп. Думи як пам'ятка козацької культури. Літописи як історико-літературний жанр. Виникнення ліричного жанру.

Нові здобутки українського барокового музичного мистецтва. Формування національної української культури бароко як стильова домінанта епохи.

Тема 5 Національне відродження в Україні (кінець XVIII – середина XIX ст.)

Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Слобожанщина – центр національного відродження України. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Процес націоналізації української греко-католицької церкви. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко – ідеолог модерної України.

Тема 6. Українська культура другої половини XIX - початку XX ст.

Реформи 1860-1870-х років у Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України. Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного села. Зародження націоналізму. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт. Роль Івана Франка у національно-культурному русі. Михайло Грушевський і його роль у розвитку української національної культури. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис). Традиція та «модерн» в українській культурі кінця XIX – початку XX ст.

Тема 7. Українська культура радянської доби

Лютнева революція в Петрограді та спалах національно-політичного відродження в Україні. Центральна Рада. Боротьба за незалежність України. Процес зростання національної свідомості «із селян до нації». Формування ідеї соборної України. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Національно-культурна політика Гетьманату. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Д. Багалій, А. Кримський, Ст. Смоль-Стоцький, В. Вернадський, М. Туган-Барановський. Видавнича справа. Преса. Театр. Автокефалія Української православної церкви. Політика «українізації» та її вплив на українську культуру 20-30-х років XX ст. Розвиток освіти та ліквідація неписьменності. Літературний процес та М. Хвильовий. Український театр Леся Курбаса. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Культурні орієнтації українського націоналізму. Розвиток культури України під час Другої світової. Шістидесятники. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру. Вплив реалізації політики «перебудови» на українську культуру.

Тема 8. Культура незалежної України

Риси нової соціокультурної дійсності. Проблема типології української національної культури. Фактори зростання національної та культурної самосвідомості. Перспективи розвитку української культури у сучасних умовах. Українська культура у ситуації постмодернізму (література, образотворче мистецтво, театр, кіно, музика). Специфічні риси українського постмодерну. Проблеми розвитку української культури у контексті глобалізації та ідеології глобалізму. Секуляризаційні процеси і їх вплив на українську культуру. Українська церква і релігія у ситуації постмодернізму. Культура української діаспори кінця XX – початку XXI ст. Український андерграунд як ідейний фундамент сучасного українського мистецтва. Постмодернізм в сучасному українському мистецтві.

Нові тенденції в українській літературі: повернення забутих імен. Постмодернізм в українській літературі. «Бу-Ба-Бу», «Пропала грамота», «Нова дегенерація».

Проблеми і досягнення українського кіно. О.Янчук, О. Бійма. Ю. Ілленко. Спроби створення масової кінопродукції («Штольня», «Інді», «Помаранчеве небо»). Історична тематика в українському кіно («Вогнем і мечем», «Молитва за гетьмана Мазепу»). Фестивалі українського кіно: «Молодість», «Відкрита ніч», Одеський міжнародний кінофестиваль.

Сучасний український театр. Р. Віктюк, А. Жолдак. Проблема зв'язку театру і суспільно-політичної ситуації. Театральні фестивалі як фактор розвитку українського театрального мистецтва: «Золотий лев», «Вересневі самоцвіти», «Драбина».

Розвиток української музики. Естрада в Україні: успіхи і проблеми. Фестивалі і конкурси.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин - 90					
	Форма навчання: очна (заочна)					
	Ус бо го	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	Заочна форма	індивідуальна робота	самостійна робота
перший семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Історія української культури». Витоки та передумови формування української культури		2				4
Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства		2	2	2		4
Тема 3. Українська культура XIV – середини XVII ст.		2	2			4
Тема 4. Культура українського бароко		2	2	2		4
Тема 5. Національне відродження в Україні (кінець XVIII – середина XIX ст.		4	2			4
Тема 6. Українська культура другої половини XIX - початку XX ст.		4	2	1		9
Тема 7. Українська культура радянської доби.		4	4			8

Тема 8. Культура незалежної України. Вивчення української культури в шкільних закладах освіти.		4	2	5		9
Модульна контрольна робота		2				
Разом за модуль		28	16	12		
Разом за семестр		28	16	12		46

ПЛАН ЛЕКЦІЙ (28 год.)

Модуль 1. Від витоків до бароко: давня і середньовічна культура України.

ТЕМА 1. Вступ. Сутність і структура культури. (2 год.)

1. Визначення і суть української культури.
2. Історіографія та джерела курсу, його концепція та періодизація
3. Значення історії української культури.
4. Форми і методи вивчення курсу.

Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства (IX-XIII ст.) (2 год.)

1. Історичні умови розвитку культури. Запровадження християнства.
2. Виникнення писемності. Мова та літературні традиції. Перші пам'ятки давньоруського письменства. Іларіон. Нестор.
3. Літописна традиція в Київській Русі. Київський та Галицько-Волинський літопис. «Повість врем'яних літ». Література Київської Русі. «Слово о полку Ігоревім». Перекладна і оригінальна література. «Руська Правда».
4. Особливості архітектури Київської Русі, образотворче мистецтво. Книжкові мініатюри.
5. Побут населення давньоруської держави. Музика Київської Русі. Скоморохи. Боян. Театральні дійства. Обряди, звичаї, свята в давньоруській державі.
6. Історичне значення культури Київської Русі.

ТЕМА 3. Українська ренесансна культура XIV - XVI ст. (2 год.)

1. Історичні умови розвитку культури.
2. Розвиток шкільної освіти. Виникнення братств.
3. Книгодрукування й видавнича справа. Наука й література.
4. Архітектура й образотворче мистецтво.

ТЕМА 4. Українська барокова культура. (2 год.)

1. Історичні умови розвитку культури.
2. Іван Мазепа – будівничий української культури.
3. Освіта й книгодрукування в Україні в козацько-гетьманську добу.

4. Історична література XVIII століття. Літописи Самовидця, Граб'янки і Величка.
5. Архітектура й образотворче мистецтво козацько-гетьманської доби. Мазепинське бароко.
6. Григорій Сковорода – видатна постать української культури XVIII століття.

Модуль 2.

Українська культура нового і новітнього часу

ТЕМА 5. Українська культура в умовах національного відродження.(4 год.).

1. Історичні умови розвитку культури.
2. Українська культура першої половини XIX століття. Національне відродження.
3. Освіта, наука, літературне життя в Україні в першій половині XIX ст.
4. Т.Шевченко і його роль для розвитку української культури.
5. Архітектура й образотворче мистецтво.

ТЕМА 6. Українська культура другої половини XIX – початку XX століття.(4 год.)

1. Українська культура другої половини XIX століття. Історичні умови розвитку.
2. Розвиток історичної науки. XIX ст. – століття великих істориків. Вища освіта в Україні в XIX столітті.
3. Література України другої половини XIX століття. П.Куліш.
4. Іван Франко. Його літературна та громадсько-культурна діяльність.
5. Театральне та музичне мистецтво. М.Кропивницький. М.Старицький. І. Карпенко-Карий. М.Лисенко.

Тема 7. Українська культура в умовах війни та національно-визвольних змагань (2 год.).

1. Історичні умови розвитку культури.
2. Освіта. Театральне та музичне мистецтво.
3. Література. Науково-технічний прогрес.
4. Архітектура й образотворче мистецтво.

ТЕМА 8. Культура радянської України і діаспори (1945-1991).(4 год.).

1. Культура радянської України і української діаспори (1945-1991).
2. Наступ на українську духовність. Ідеологічні кампанії др. пол. 40-х рр.та партійно-державне втручання у культурні процеси 50–60-х рр.
3. Освіта і наука в радянській Україні. Педагоги–новатори (В.Сухомлинський, Г.Ващенко.).
4. Розвиток дисциплін і мережа наукових установ УРСР і діаспори. Визначні вчені (А. Люлька, Б. Патон, І. Юхновський, О. Глушко, М. Амосов та ін.).
5. Літературно-мистецький процес в радянській Україні. Театр та музичні здобутки.
6. Образотворче і спортивно-циркоче мистецтво. Мистецька спадщина К.Білокур, В. Бородая, А. Ерделі, Й. Бокшая, Т. Яблонської, М. Дерегуса, І.Марчука.

ТЕМА 9. Культура України доби незалежності. (4 год.).

1. Історичні умови розвитку.
2. Освіта і наука в незалежній Україні. Проблеми та шляхи їх вирішення.
3. Літературно-мистецький екскурс по незалежній Україні.
4. Архітектура та живопис на сучасному етапі.
5. Основні досягнення спорту.

ТЕМА 10. Вивчення української культури в шкільних закладах освіти (2 год.).

1. Проблема збереження культурної спадщини України і роль школи.
2. Патріотичне виховання серед учнівської молоді в контексті пропагування культурних цінностей.
3. Тематичні питання з історії української культури на уроці історії: варіативні методи організації уроку.
4. Школа як творець і носій української культури: досягнення, проблеми і перспективи.

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (16 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	2
2.	Тема 2. Особливості розвитку української культури в ренесансну добу (XIV-XVII ст.)	2
3.	Тема 3. Українська культура епохи бароко	2
4.	Тема 4. Українське національно-культурне відродження XIX століття.	2
6.	Тема 5. Культура України XX століття.	4
7.	Тема 6. Національно-державне відродження та культура України на сучасному етапі .	4
	Всього:	16

Тема 1. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства (2 год.)

1. Історичні умови розвитку давньоруської культури. Давньослов'янська міфологія.
2. Під знаком візантизму: утвердження християнства та його вплив на розвиток культури.
3. Писемність, освіта і пізнання всесвіту (наукові знання).
4. Літописна та літературна традиція.
5. Особливості архітектури. Види і жанри образотворчого мистецтва
6. Історичне значення культури Київської Русі. Давньоруська культурна спадщина у всеукраїнському і світовому історичному контексті.

ТЕМА 2. Особливості розвитку української культури в ренесансну добу (XIV-XVII ст.)(2 год.)

1. Розвиток української культури XIV – першої половини XVII ст.: умови формування, специфіка та періодизація.
2. Освіта та наука. Братські школи.
3. Острозька вища школа, її внесок у духовну культуру України.
4. Культурно-просвітницька діяльність Петра Могили. Києво-Могилянський колегіум.
5. Унійні тенденції в середовищі українського духовенства та магнатів. Полемічна література.
6. Зародження книгодрукування. Іван Федоров.
7. Поширення ідей раннього гуманізму в Україні. Ю.Дрогобич, П.Русин, С.Оріховський.

ТЕМА 3. Українська культура епохи бароко (2 год.).

1. Історичні умови розвитку української культури. Руїна.
2. Іван Мазепа – будівничий української культури.
3. Освіта та наука Гетьманщини.
4. Книгодрукування та література.
5. Українське барокове мистецтво: архітектура, скульптура, живопис, графіка, музика.

ТЕМА 4. Українське національно-культурне відродження XIX століття (2 год.)

1. Суспільно-політичні обставини формування української культури у XIX ст. Просвітительські ідеї в культурі України.
2. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. «Історія русів».
3. Особливості розвитку освіти. Розвиток науки та філософської думки. Харківський, Київський, Новоросійський університети як наукові центри.
4. Формування української класичної літератури. Творчість І. Котляревського, Т.Шевченка, Л.Українки, І.Франка.
5. Архітектура та скульптура України: стилістичні напрями.

ТЕМА 5. Культура України XX століття (4 год.):

Заняття 1. Розвиток української культури в добу революційних змагань та утвердження сталінської ідеології (2 год.).

1. Соціально-політичні умови розвитку культури України у XX ст. XX ст. і нова модель культури.
2. Найвідоміші постаті українського авангардного мистецтва: брати Бурлюки, К. Малевич, О. Богомазов, О. Екстер, В. Меллер, Соня Делоне, О. Архипенко.
3. Піднесення в сфері українського театрального мистецтва.
4. Формування національного музичного стилю: синтез класичних і сучасних тенденцій. М. Леонтович, К. Стеценко, О. Кошиць.
5. Українське культурне відродження в умовах радянської системи. «Коренізація» та «українізація».

6. Остаточне формування «соціалістичного» устрою та трансформація української культури. «Розстріляне відродження».

Заняття 2. Літературно-мистецький процес в радянській Україні (2 год.).

1. Творчий доробок українських письменників: О. Гончара, М. Стельмаха, П. Загребельного, В. Симоненка, Л. Костенко, В. Стуса.
2. Театр, кіно і телебачення. Внесок С. Параджанова та І. Миколайчука.
3. Музичні здобутки: В. Івасюк, Н. Матвієнко, А. Солов'яненко, М. Скорик, Є. Станкович та ін.
4. Кризові явища у культурі 70-х – 80-х рр. Дисидентський рух в Україні та його вплив на культурний розвиток.

ТЕМА 7. Національно-державне відродження та культура України на сучасному етапі (4 год.).

1. Специфіка соціокультурної ситуації в незалежній Україні. Мовна проблема та її соціокультурний контекст.
2. Процеси декомунізації та дерадянзації в українській культурі: успіхи та проблеми.
3. Наука і освіта в сучасній Україні. Реформи в системі освіти. Болонська система і Українська вища школа.
4. Український андеграунд як ідейний фундамент сучасного українського мистецтва. Постмодернізм в сучасному українському мистецтві.
5. Нові тенденції в українській літературі.
6. Проблеми і досягнення українського кіно. Масова кінопродукція. Історична тематика в українському кіно.
7. Сучасний український театр і музика.
8. Український спорт, успіхи, поразки та перспективи.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів – це активна пізнавальна творча діяльність, яка здійснюється на всіх видах аудиторних занять, а також у вільний від обов'язкових занять час. Її головною метою є закріплення, розширення, поглиблення одержаних знань та самостійне вивчення і засвоєння нового матеріалу без сторонньої допомоги. Самостійна робота дає можливість систематизувати подану раніше інформацію, осмислити її у нових аспектах. Завдяки цьому розвивається логічне мислення студента, що сприяє глибокому засвоєнню фундаментальних знань, формуванню переконань, виробленню активної життєвої позиції.

Аудиторна самостійна робота студента з предмету «Історія української культури» передбачає:

- роботу з опорними конспектами, схемами, додатковою літературою, словниками, ілюстративним матеріалом;
- виконання тестів, самостійних робіт;
- взаєморецензування письмових і усних відповідей;
- складання опорно-логічних схем, хронологічних таблиць, питань для перевірки засвоєння знань;
- виступ із рефератом, повідомленням, доповіддю і т. ін.

Позааудиторні форми самостійної й індивідуальної роботи студентів включають:

- самостійний пошук інформації для підготовки до практичних занять;
- поглиблене опрацювання тем, що вивчались на заняттях;

- робота з першоджерелами інформації;
- підготовку та написання рефератів, доповідей, творчих робіт;
- анотування статей;
- складання словників термінів, понять, визначень, хронологічних таблиць;
- перегляд мистецьких артефактів та їх аналіз;
- створення презентації на задану тему.

Теми для самостійної роботи:

- Культура радянської України і діаспори (1945-1991).
- Наступ на українську духовність
- Ідеологічні кампанії др. пол. 40-х рр.
- Партійно-державне втручання у культурні процеси 50–60-х рр.
- "Маланчукізм" і русифікація 70–80-х рр.
- Шкільні реформи (1958, сер. 60-х, поч. 80-х рр.).
- Педагоги-новатори (В. Сухомлинський, Г. Ващенко та ін.).
- Розвиток дисциплін і мережа наукових установ УРСР і діаспори.
- Визначні вчені (А. Люлька, Б. Патон, І. Юхновський, О. Глушко, М. Амосов та ін.).
- Українська художня література і журналістика вдома і закордоном.
- Творчий доробок О. Гончара, М. Стельмаха, П. Загребельного, В. Симоненка, Л. Костенко, В. Стуса.
- Театр, кіно і телебачення. Внесок С. Параджанова та І. Миколайчука.
- Музичні здобутки: В. Івасюк, Н. Матвієнко, А. Солов'яненко, М. Скорик, Є. Станкович та ін.
- Образотворче і спортивно-циркове мистецтво
- Графіка, живопис і скульптура: ідейно-тематичні та жанрово-стильові особливості.
- Мистецька спадщина К. Білокур, В. Бородая, А. Ерделі, Й. Бокшая, Т. Яблонської, М. Дерегуса, І. Марчука.
- Архітектура і музейна справа.
- Успіхи українського спорту і циркового мистецтва.
- Розвиток української культури в умовах сучасної війни: втрати і перспективи

Тематика презентацій:

1. «Культурна спадщина Київської Русі».
2. «Особливості українського іконопису».
3. «Шедеври вітчизняної архітектури».
4. «Образи природи в українському живописі».
5. «Постмодернізм в українській культурі».
6. «Мистецтво українського бароко».
7. «Декоративно-ужиткове мистецтво України».
8. «Обрядові традиції України».

Тематика рефератів :

1. Зіставлення понять “етнічне”, “національне” в українській культурі.
2. Автохтонна та міграційна теорії походження предків українців.
3. Кімерійсько-скіфсько-сарматський культурний симбіоз як одне із автохтонних джерел української культури.

4. Зарубинецька та черняхівська культура східнослов'янських племен дохристиянської Русі.
5. Остромирове Євангеліє – визначна пам'ятка духовної культури.
6. Визначні пам'ятки архітектури Київської Русі.
7. Образотворче мистецтво й іконопис Київської Русі.
8. Літописання Київської Русі в системі духовної культури.
9. “Слово о полку Ігоревім” – визначна пам'ятка духовної культури Київської Русі.
10. Поширення ідей раннього гуманізму в Україні: Юрій Дрогобич, Павло Русин, Станіслав Оріховський.
11. Острозька вища школа, її внесок у духовну культуру України.
12. Діяльність Львівської братської школи на ниві освіти та духовної культури України.
13. Культурно-просвітницька діяльність Петра Могили.
14. Золотий вік львівського архітектурного ренесансу.
15. Жовківська малярська школа та її внесок у духовну культуру України.
16. Розвиток освіти та наукових знань у період існування Козацької держави.
17. Козацькі літописи – визначна пам'ятка духовної культури України.
18. Внесок гетьмана України Івана Мазепи у духовну культуру українського народу
19. Творчість Г. Сковороди в контексті українського бароко.
20. Зародження національної ідеї у дворянський період національно-культурного відродження. Аналіз праці “Історія Русів”.
21. Ідеї національного відродження України в діяльності Кирило-Мефодіївського братства.
22. Юліан Бачинський та Микола Міхновський – виразники української національної ідеї.
23. Культурно-просвітницька діяльність “Руської Трійці” на ниві духовної культури Галичини.
24. Українська національна ідея у творчій спадщині М. Хвильового.
25. О. Довженко – основоположник українського кіномистецтва.
26. Лесь Курбас – видатний діяч українського театрального мистецтва.
27. Творчість діячів української культури в еміграції
28. Особливості соціокультурних процесів у незалежній Україні.
29. Постмодернізм в Україні. Насичення культурного життя національним і постмодерністським змістом.
30. Українські літературні традиції в творчості сучасних письменників.
31. Нова модерністська генерація в українській літературі.
32. Традиція та новації в сучасному українському театральному і кіномистецтві.
33. Сучасна українська музика: стилі та напрямки.

8.Методи навчання:

Реалізація навчально-виховних завдань потребує комплексного використання різноманітних методів навчання, які мають забезпечити взаємопов'язану та цілеспрямовану діяльність педагога й студентів. Методи навчання реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Вони мають забезпечити взаємозв'язок трьох компонентів: мотиваційного, організаційно-ділового і контрольної оцінної. У першому випадку треба використовувати методи, спрямовані на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності. Метод навчання являє собою спосіб подання (представлення) інформації студентові в ході його пізнавальної діяльності.

В процесі навчання використовуються наступні методи:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.

- Студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури,
- Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
- Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
- Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в студента умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.

2. Репродуктивний метод

- Застосування вивченого на основі зразка або правила.
- Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписами, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.
- Організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, семінарські заняття, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.
- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передусє репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення та ін.).
- Не гарантує розвитку творчих здатностей студентів.

3. Метод проблемного викладу.

- До викладу матеріалу ставиться проблема, формулюється пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.
- Демонструється спосіб вирішення поставленого завдання.
- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.
- Студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку.
- Студенти не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за напрямом думки педагога.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку вирішення, сформульованих в процесі навчання (або сформульованих самостійно), пізнавальних завдань.
- Пошук рішення відбувається під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок.
- Процес мислення набуває продуктивного характеру.
- Процес мислення поетапно направляється й контролюється викладачем або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.
- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквіумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу студентів.
- Студенти самостійно вивчають літературу, джерела й виконують інші дії пошукового характеру.
- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, містять в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес вирішення завдання).

- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.
- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Застосовуються також методи, що ґрунтуються на основі виділення джерел передачі змісту:

- **Словесні:** джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)
- **Практичні методи:** Студенти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії.
- **Наочні методи:** джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи використовуються на семінарських заняттях. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному матеріалі). Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

У групі організаційно-ділового компоненту виділяють методи організації і забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивний, дедуктивний, репродуктивного та пошукового характеру). Такі методи називають словесними, наочними і практичними. У групі контрольно-оцінного компонента визначають методи пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. До словесних методів навчання належать: розповідь, пояснення, бесіда, лекція. Ці методи використовуються під час лекційних та семінарських занять з дисципліни «Історія та культура України».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2004. – 344с.
2. Анучина Л. В., Гребенюк Н. Є., Лисенко О. А. Українська та зарубіжна культура. – Х.: Одісей, 2006. – 375 с.
3. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 413с.
4. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. – Київ: МАУП, 2002. – 256 с.
5. Висоцький О. Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. – 130 с.
6. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник. – Рівне: Волинські обереги, 2001.– 168 с.
7. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Рижко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. – К.: Літера, 2000. – 464с.
8. Задорожний В., Кундрат Ю. Курс історії української культури (ІХ- початок ХХІ ст.). – Ужгород: Гражда, 2009.
9. Заєць І.І. Витоки духовної культури українського народу. – Вінниця: Континент-Прим, 2006.
10. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. світи / В.А. Греченко та ін. – К.: Літера ЛТД, 2005. – 464с.
11. Історія української архітектури / Ред. В.І. Тимофієнко.– К.: Техніка, 2003.– 472 с.
12. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – 4–те видання. – К.: Либідь, 2002. – 656 с.
13. Історія української культури: Зб. матеріалів і документів / Упоряд. Б.І. Білик та ін. – К.: Вища шк., 2000. – 607с.
14. Історія української культури: у 5 томах. – К.: Наукова думка, 2001–2011.

15. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / С.М. Клапчук та ін. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 351с.
16. Кривавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. / Передмова проф. В.Скотного. – Ч.І. – Львів: Світ, 2003-2005. – 256 с.
17. Культура і побут населення України: Навч. посібник / В.І. Наулко та ін.. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288с.
18. Культурологія: українська та зарубіжна культура : Навчальний посібник / За ред. М.М. Заковича . – К.: Знання, 2007. – 567 с.
19. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч.посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп./ За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. – Львів: Світ, 2005. – 568 с.
20. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу. – К.: Довіра, 1992. – 141с.
21. Попович М.В. Нарис історії культури України. – К.: АртЕк, 2001. – 728с.
22. Семчишин М. Тисяча років української культури. – К., 1996. – 689 с.
23. Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник/ За ред. Черепанової С.О. – Львів: Світ, 1994.– 456 с.
24. Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / Упор. С.В. Ульяновська. – К.: Либідь, 1993. – 592с.
25. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / Закович М.М., Зязун І.А., Семашко О.М. та ін. – К.: Товариство «Знання», 2000. – 622с.
26. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник./ Дещинський Л.Є., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. – Львів: Бескид Біт, 2005. – 304с.
27. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 367 с.
28. Українська художня культура: Навч. посіб. / За ред. І.Ф. Ляшенка. – К.: Либідь, 1996. – 416с.
29. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г.С. Дем'янчук та ін. – К.: Вид. Центр «Просвіта», 2006. – 296с.
30. Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ – початку ХХст. / НАНУ. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. – К.: Наук. думка, 2000. – 240с.
31. Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підр. – К.: Україна, 2003. – 336с.
32. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. – К.: Кондор, 2006. – 258с.

Додаткова:

1. Баран В.Д., Баран Я.В. Походження українського народу. – К., 2002. – 403 с.
2. Браїчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1983.
3. Відейко М.Ю. Трипільська цивілізація. – К., 2003. – 184 с.
4. Грушевський М.С. Історія української літератури. – К., 1993. – Т. II. – 264 с.
5. Історія української літератури: В 6т. 9кн. / Упоряд. В.В. Яременко; Приміт. С.К. Росовецького. – К. : Либідь, 1993-1997.
6. Лозко Г. Українське народознавство. - Харків, 2005. – 469 с.
7. Минуле українського театру / І.О. Мар'яненко. – К.: Мистецтво, 1953. – 180с.
8. Михайлов Б. Кам'яна Могила – світова пам'ятка стародавньої культури в Україні. – К., 2003. – 152 с.
9. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. – К., 1993. – 87 с.
10. Овсійчук В.А. Майстри українського бароко. Жовківський художній осередок. – К.: Наукова думка, 1991. – 338с.
11. Павлів Д. Бронзова доба. Початок праслов'янської історії // Історія України. – Львів, 1996. - С. 3-50.
12. Українське бароко та європейський контекст: Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. – К.: Наукова думка, 1991. – 256 с.

13. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / Упор., прим. та біогр. нариси А.П. Пономарьова та ін. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1991. – 640с.
14. Чижевський Д. І. Українське літературне бароко. – К.: Обереги, 2003. – 575 с.
15. Шилов Ю.О. Джерела витоків української етнокультури XIX тис. до н.е. – II тис. до н.е. – К.: Аратта, 2002. – 271 с.
16. Яценко Б., Яценко В. Велесова книга. – К.: Велес, 2004. – 256 с.
17. Зарубіжні українці. Етнографічний довідник.– К.: Україна.– 1991.– 256 с.
18. Корінний М.М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. – К.: Україна, 2000. – 184 с.
19. Митці України. Енциклопедичний довідник. – К.: ІСБН, 1992. – 847 с.
20. Юрченко П.Г. Дерев'яна архітектура України. - Київ : Будівельник, 1970.

15.ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- <http://www.studentbooks.com.ua/>
- <http://izbornyk.org.ua/cultur/cult.htm>
- <http://www.info-library.com.ua/books-book-63.html>
- <http://abiturcenter.ru/catalog/index.php?categoryID=50>
- <http://jivopis.ru/gallery/>
- <http://www.countries.ru/library.htm>
- <http://kulturoznanie.ru/>
- <http://www.alleng.ru/edu/cultur.htm>
- www.artbazar.com.ua
- www.tochka.org.ua
- <http://cufer.net>
- www.artportal.org.ua
- <http://uatoday.net>
- <http://www.ukrop.com/ua/directory/culture>
- www.uamusic.org.ua
- www.poyarkow.com

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)